ZAKON O FINANČNI PODPORI MLADIM ZA DOSTOP DO KULTURNIH DOBRIN

PREDLOG

EVA: 2026-3340-0029

Nelektorirana verzija

Ustvarjeno v MOPED-DOCS, 13. 11. 2026 09:12:28, verzija 1

I. UVOD

1. Ocena stanja in razlogi za sprejetje predloga zakona

Kultura predstavlja pomemben dejavnik osebnostnega razvoja posameznika, razvoja ustvarjalnosti, kritičnega mišljenja ter vključevanja v družbeno življenje. Mladostniki v obdobju prehoda v odraslost samostojneje oblikujejo svoje kulturne navade, interese in potrošniške odločitve. Prav v tem obdobju se vzpostavljajo dolgoročni vzorci kulturne participacije, ki pomembno vplivajo na kasnejšo vključenost posameznika v kulturno življenje.
Ne glede na razmeroma dobro razvito mrežo javnih kulturnih institucij v Republiki Sloveniji številnim mladim dostop do kulturnih dobrin predstavljajo finančne ovire. Rast življenjskih stroškov in omejena kupna moč mladih zmanjšujeta možnosti za obisk kulturnih prireditev, muzejskih in galerijskih ustanov ter nakup knjig in drugih kulturnih dobrin. Posledično je del mladih pri dostopu do kulture v manj ugodnem položaju, kar lahko vpliva na obseg njihove kulturne participacije.
Kulturne dobrine imajo tudi pomembno vlogo pri oblikovanju kulturne identitete, spodbujanju ustvarjalnosti ter razvoju kompetenc, ki prispevajo k aktivnemu državljanstvu in vseživljenjskemu učenju. Zato je v javnem interesu, da država mladim omogoča lažji dostop do kulturnih vsebin ter jih spodbuja k aktivnemu vključevanju v kulturno življenje.
Predlagani zakon uvaja kulturni bon kot namensko finančno podporo mladim ob dopolnitvi 18. leta starosti. Upravičenci bodo lahko bon koristili za dostop do različnih kulturnih dobrin, kot so knjižne izdaje v slovenskem jeziku, filmske predstave, muzejske in galerijske zbirke, gledališke, plesne in glasbene predstave ter druga področja kulturnega ustvarjanja.
Ukrep je namenjen doseganju več ciljev hkrati. Po eni strani mladim omogoča lažji dostop do kulture in zmanjšuje finančne ovire pri koriščenju kulturnih dobrin, po drugi strani pa prispeva k krepitvi kulturnega sektorja in povečanju zanimanja mladih za kulturne vsebine. S tem spodbuja razvoj kulturne participacije mladih in krepi pogoje za dolgoročno vključevanje prebivalcev v kulturno življenje.
Predlagana ureditev je oblikovana kot univerzalni ukrep, vezan na dopolnitev 18. leta starosti in stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Takšna ureditev zagotavlja enako obravnavo vseh upravičencev in enostavno izvajanje ukrepa z uporabo obstoječih evidenc ter digitalnih rešitev. Izvajanje ukrepa bo podprto z aplikacijo e-BON, ki bo omogočala evidentiranje dobroimetja, njegovo koriščenje ter spremljanje učinkov ukrepa.
Zaradi navedenih razlogov se predlaga sprejem Zakona o finančni podpori mladim za dostop do kulturnih dobrin, s katerim se vzpostavlja sistemska podlaga za spodbujanje kulturne participacije mladih, izboljšanje njihove dostopnosti do kulturnih dobrin ter krepitev njihove ustvarjalnosti in aktivnega vključevanja v kulturno življenje.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Glavni cilj predloga zakona je zagotavljanje večje dostopnosti mladih do kulturnih dobrin. Z ukrepom kulturnega bona se mlade spodbuja k potrošnji kulturnih dobrin in njihovi ustvarjalnosti in s tem prispeva k oblikovanju novih kulturnih občinstev v prihodnosti.

Za zagotavljanje spremljanja učinkov ukrepa mora ministrstvo vsako leto pripraviti evalvacijo izvajanja ukrepa ter jo javno objaviti.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na načelu dostopnosti kulture, po katerem se mladim z zagotovitvijo finančne podpore omogoča lažji dostop do kulturnih dobrin in zmanjšujejo finančne ovire za njihovo vključevanje v kulturno življenje. Zakon temelji tudi na načelu spodbujanja kulturne participacije mladih, saj jim omogoča samostojno izbiro kulturnih dobrin ter spodbuja razvoj kulturnih navad, ustvarjalnosti in zanimanja za kulturo.

Ureditev izhaja iz načela univerzalnosti, ker je pravica do kulturnega bona vezana na objektivna in vnaprej določena pogoja, to sta starost upravičenca in stalno prebivališče v Republiki Sloveniji, kar zagotavlja enako obravnavo vseh upravičencev.
Pomembno izhodišče zakona je tudi načelo namenske in pregledne porabe javnih sredstev. Sredstva se lahko uporabijo izključno za kulturne dobrine, določene z zakonom, njihova poraba pa se spremlja prek digitalne evidence, kar omogoča nadzor nad izvajanjem ukrepa in vrednotenje njegovih učinkov.
Zakon upošteva tudi načelo učinkovitosti izvajanja, saj temelji na uporabi elektronskih postopkov in obstoječih uradnih evidenc, s čimer se zmanjšujejo administrativna bremena za upravičence, ponudnike in pristojne organe.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlog zakona uvaja kulturni bon kot obliko finančne podpore mladim za dostop do kulturnih dobrin. Upravičenci do bona so osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki v posameznem proračunskem letu dopolnijo 18 let starosti.
Vrednost bona znaša 200 eurov. Bon je neprenosljiv, evidentiran v aplikaciji e-BON in ga je mogoče koristiti do dopolnjenega 20. leta starosti upravičenca.
Bon se lahko unovči za izbrane kulturne dobrine, zlasti za knjižne izdaje v slovenskem jeziku, filmske predstave, muzejske in galerijske zbirke, likovna dela ter uprizoritvene umetnosti. Ponudniki kulturnih dobrin se vključijo v sistem na podlagi javnega razpisa.
Za izvajanje, nadzor in evalvacijo ukrepa ministrstvo vodi evidenco bonov v aplikaciji e-BON. Vrednost bona se ne všteva v davčno osnovo za odmero dohodnine in se ne šteje v dohodek pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev.

3. Ocena finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva

- **Predpis ima učinek na blagajne javnega financiranja (državni proračun, občinski proračuni ter pokojninska in zdravstvena blagajna) oziroma drugih subjektov javnega sektorja.**

Sredstva za izvedbo ukrepa so načrtovana v predlogu spremembe proračuna za leto 2027 in predlogu proračuna za leto 2028 v finančnem načrtu Ministrstva za kulturo, in sicer v letu 2027 v višini 4.371.200 EUR v letu 2028 pa v višini 4.400.000 EUR.

4. Navedba, da so sredstva za izvajanje zakona v državnem proračunu zagotovljena, če predlog zakona predvideva porabo proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet

Sredstva za izvedbo ukrepa so načrtovana v predlogu spremembe proračuna za leto 2027 in predlogu proračuna za leto 2028 v finančnem načrtu Ministrstva za kulturo, in sicer v letu 2027 v višini 4.371.200 EUR v letu 2028 pa v višini 4.400.000 EUR.

5. Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih in prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

5.1 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Drugi pravni sistemi niso bili predmet proučevanja.

5.2 Prikaz ureditve v pravnem redu Evropske unije

Predlog ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

5.3 Prikaz ureditve v posameznih državah članicah Evropske unije

Španija

V Španiji se izvaja program Bono Cultural Joven, v okviru katerega mladi ob dopolnitvi 18 let prejmejo kulturno dobroimetje v višini 400 eurov. Dobroimetje je mogoče uporabiti za različne kulturne dobrine in storitve, med drugim za knjige, gledališke in glasbene predstave, filmske projekcije, muzejske obiske ter druge kulturne vsebine. Ukrep se izvaja prek posebne digitalne platforme in vključuje mrežo registriranih kulturnih ponudnikov.

Francija

V Franciji deluje sistem Pass Culture, ki mladim omogoča koriščenje kulturnega dobroimetja za različne kulturne dobrine in dejavnosti. Sistem temelji na uporabi posebne digitalne aplikacije, prek katere lahko upravičenci dostopajo do ponudbe kulturnih ustanov in drugih izvajalcev kulturnih dejavnosti. Namen ukrepa je povečati kulturno participacijo mladih ter odpraviti finančne in druge ovire pri dostopu do kulture.

Italija

V Italiji je bil nekdanji sistem 18app nadomeščen z ukrepoma Carta della Cultura Giovani in Carta del Merito, ki mladim omogočata koriščenje kulturnega dobroimetja za knjige, vstopnice za kulturne prireditve, muzeje, koncerte in druge kulturne vsebine. Ukrep se izvaja v digitalni obliki prek platforme italijanskega ministrstva za kulturo.

Nemčija

V Nemčiji je bil v obdobju od leta 2023 do konca leta 2025 izvajan program KulturPass, ki je mladim omogočal koriščenje kulturnega dobroimetja za obisk kulturnih prireditev in nakup kulturnih dobrin. Program je bil organiziran prek digitalne aplikacije in je bil namenjen spodbujanju kulturne participacije mladih ter podpori kulturnemu sektorju, vendar se po letu 2025 ne izvaja več.

6. Presoja posledic

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) Predpis ima učinek, s katerim se posega v osebne podatke (določa obdelava novih ali spremenjenih osebnih podatkov).

– Predpis ima pozitiven učinek glede posega v osebne podatke – utemeljenost posega.

Osebni podatki se obedelujejo zgolj za namen izvajanja ukrepa.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Predlog nima posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

a) Predpis ima učinek na fizične in pravne osebe, ki opravljajo dejavnost.

– Predpis ima pozitiven učinek na način in organizacijo dela v podjetju.

Upravičenci bodo pri posameznih ponudnikih lahko unovčili kulturne bone.

– **Predpis ima pozitiven učinek na obseg poslovanja.**

Upravičenci bodo pri posameznih ponudnikih lahko unovčili kulturne bone.

b) Predpis ima učinek na potrošnike oziroma gospodinjstva.

– **Predpis ima pozitiven učinek na cene blaga/storitev za potrošnike oziroma gospodinjstva.**

Upravičenci bodo pri posameznih ponudnikih lahko unovčili kulturne bone.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

a) Predpis ima učinek na dostopnost javnih kulturnih dobrin.

– **Predpis ima pozitiven učinek na zagotavljanje javnih kulturnih dobrin najširšemu krogu uporabnikov.**

Upravičenci bodo pri posameznih ponudnikih lahko unovčili kulturne bone.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

Ni podatka.

7. Prikaz sodelovanja javnosti

Gradivo je bilo predmet sodelovanja z javnostjo.

Datum objave na portalu eDemokracija:
Ni podatka.

Na gradivo niso bila podana mnenja, predlogi in pripombe.

8. Zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona

Pri pripravi predpisa ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

dr. Ignacija Fridl Jarc, ministrica, Ministrstvo za kulturo
Uršula Menih Dokl, državna sekretarka na Ministrstvu za kulturo

Vesna Jurca Tadel, vršilka dolžnosti generalnega direktorja Direktorat za ustvarjalnost, Ministrstvo za kulturo
Andraž Tušek, po pooblastilu vodja Službe za pravne in kadrovske zadeve, Ministrstvo za kulturo

II. BESEDILO ČLENOV

ZAKON O FINANČNI PODPORI MLADIM ZA DOSTOP DO KULTURNIH DOBRIN

1. člen
(vsebina zakona)

Ta zakon ureja finančno podporo mladim za izboljšanje njihove dostopnosti do kulturnih dobrin in spodbujanje njihove ustvarjalnosti v obliki kulturnega bona z dobroimetjem (v nadaljnjem besedilu: bon), za katerega se sredstva zagotavljajo iz državnega proračuna.

2. člen
(kulturne dobrine in vrednost bona)

(1) Bon je unovčljiv za storitve in blago s področja kulture.

(2) Kulturne dobrine po tem zakonu so nakup knjižnih izdaj v slovenskem jeziku, ogled filmov v kinematografih, vključenih v mrežo prikazovalcev kakovostnega in umetniškega filma, ogled muzejskih in galerijskih zbirk, nakup likovnih del ter obisk gledaliških, plesnih in glasbenih predstav ter predstav drugih uprizoritvenih umetnosti na območju Republike Slovenije.

(3) Vrednost bona znaša 200 evrov.

(4) Bon ni prenosljiv.

(5) Bon se ne sme unovčiti za kulturne dobrine v okviru organiziranega izobraževalnega procesa.

3. člen
(upravičenec do bona)

(1) Upravičenec do bona je oseba s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki je v proračunskem letu dopolnila 18 let (v nadaljnjem besedilu: upravičenec).

(2) Bon se glasi na upravičenca in je evidentiran kot dobroimetje v korist upravičenca v aplikaciji e-BON. Dobroimetje se v aplikaciji e-BON evidentira na dan dopolnjenega 18. leta starosti upravičenca in se lahko unovči do dneva dopolnjenega 20. leta starosti upravičenca.

(3) Minister, pristojen za kulturo (v nadaljnjem besedilu: minister), s pravilnikom podrobneje določi način koriščenja bona upravičenca, dostop do stanja dobroimetja ter delovanje aplikacije e-BON.

(4) Če upravičenec bona ne unovči, od Republike Slovenije ne more zahtevati izplačila bona v denarju.

(5) Ne glede na zakon, ki ureja dohodnino, se od kulturnega bona ne plača dohodnina.

(6) Bon se ne šteje v dohodek pri uveljavljanju pravic po predpisih, ki urejajo pravice iz javnih sredstev.

(7) Podatke o upravičencu do bona ministrstvo, pristojno za kulturo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), pridobi iz Centralnega registra prebivalstva, ki ga vodi ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. Za namen preverjanja pogojev iz prvega odstavka in evidentiranje dobroimetja iz drugega odstavka ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, na ministrstvo posreduje naslednje podatke: osebno ime, EMŠO, naslov stalnega prebivališča in datum rojstva.

4. člen
(ponudniki bonov)

(1) Ponudniki kulturnih dobrin (v nadaljnjem besedilu: ponudnik), pri katerih se bon lahko unovči, se izberejo na podlagi javnega razpisa, ki se izvede prek aplikacije e-BON.

(2) Minister s pravilnikom določi pogoje za ponudnike, ki lahko kandidirajo na javnem razpisu iz prejšnjega odstavka, kulturne dobrine, za katere se bon lahko unovči, način unovčitve in povračila vrednosti bona ponudniku ter način povračila vrednosti bona upravičencu v primeru, da se kulturna dobrina po unovčitvi bona ne izvede oziroma ne koristi zaradi objektivnih razlogov na strani ponudnika.

(3) V primeru plačila dobrine z bonom ponudnik za istovrstno kulturno dobrino upravičencu ne sme zaračunavati višje cene kot v primeru plačila z drugimi plačilnimi sredstvi.

(4) Sredstva za izplačilo bona zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna Republike Slovenije.

5. člen
(vodenje evidence)

(1) Ministrstvo vodi in upravlja evidenco bonov v aplikaciji e-BON za namen izvajanja, nadzora in evalvacije ukrepa.

(2) V evidenci iz prejšnjega odstavka se vodijo podatki o upravičencih iz sedmega odstavka 3. člena tega zakona; o ponudnikih, pridobljenih na podlagi prijave na javni razpis iz prvega odstavka prejšnjega člena; ter podatki o unovčitvi in izplačilu bona, ki obsegajo podatke o upravičencu, ki je bon koristil, o ponudniku, pri katerem se je bon unovčil, ter za katero kulturno dobrino, datum koriščenja bona in datum povračila sredstev s strani ministrstva.

(3) Ministrstvo na podlagi anonimiziranih podatkov iz prejšnjega odstavka do 31. marca tekočega leta naredi evalvacijo ukrepa za preteklo leto in jo objavi na svoji spletni strani.

(4) Podatki se v evidenci bonov hranijo pet let od datuma koriščenja bona.

(5) Podrobnejši način vodenja evidence bonov predpiše minister s pravilnikom.

6. člen
(nadzor)

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov izvaja inšpektorat ministrstva, pristojnega za kulturo.

PREHODNI IN KONČNA DOLOČBA

7. člen
(podaljšanje roka za unovčenje bona za določene upravičence)

Ne glede na drugi odstavek 3. člena tega zakona se upravičencem, ki so do vključno 1. julija 2027 dopolnili 18 let starosti, rok za unovčenje bona po dopolnjenem 20. letu starosti podaljša za obdobje od dopolnitve 18. leta starosti do 1. julija 2027.

8. člen
(rok za izdajo podzakonskih predpisov)

Minister izda predpise iz tretjega odstavka 3. člena, drugega odstavka 4. člena in petega odstavka 5. člena tega zakona najpozneje v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona.

9. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. julija 2027.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:
Člen določa predmet urejanja zakona, ki uvaja finančno podporo mladim za dostop do kulturnih dobrin in spodbujanje njihove ustvarjalnosti v obliki kulturnega bona. Sredstva za izvajanje ukrepa se zagotavljajo iz državnega proračuna.

K 2. členu:
Člen določa namen uporabe bona, nabor kulturnih dobrin, za katere se bon lahko unovči, njegovo vrednost ter omejitve pri uporabi. Določa vrste kulturnih dobrin, za katere se bon lahko koristi, in sicer so to nakup knjižnih izdaj v slovenskem jeziku, ogled filmov v kinematografih, vključenih v mrežo prikazovalcev kakovostnega in umetniškega filma, ogled muzejskih in galerijskih zbirk, nakup likovnih del ter obisk gledaliških, plesnih in glasbenih predstav ter predstav drugih uprizoritvenih umetnosti na območju Republike Slovenije. Izbrane kulturne dobrine tako mladim omogočajo dostop do različnih področij kulture.

K 3. členu:
Člen določa upravičence do kulturnega bona, način evidentiranja dobroimetja ter temeljna pravila za njegovo koriščenje. Upravičenci so osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki v posameznem proračunskem letu dopolnijo 18 let starosti. Dobroimetje se evidentira v aplikaciji e-BON na dan dopolnitve 18. leta starosti in ga je mogoče koristiti do dopolnjenega 20. leta starosti. S pravilnikom, ki ga sprejme minister, pristojen za kulturo, se podrobneje določi način koriščenja bona upravičenca, dostop do stanja dobroimetja ter delovanje aplikacije e-BON. Hkrati je določeno, da upravičenec ne more zahtevati izplačila vrednosti bona v denarju, če ga ne izkoristi. Zaradi jasne davčne in socialne obravnave je določeno, da se bon ne všteva v davčno osnovo za dohodnino ter se ne šteje v dohodek pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. V zadnjem odstavku je določena pravna podlaga za pridobivanje podatkov iz Centralnega registra prebivalstva, ki jih ministrstvo potrebuje za ugotavljanje upravičenosti do bona in evidentiranje dobroimetja.

K 4. členu:
Člen ureja izbor ponudnikov kulturnih dobrin in način financiranja unovčenih bonov. Ponudniki se vključijo v sistem na podlagi javnega razpisa, izvedenega prek aplikacije e-BON. Minister s pravilnikom določiti pogoje za sodelovanje na razpisu, podrobnejšo opredelitev kulturnih dobrin, za katere se bon lahko koristi, ter ureditev postopkov unovčenja in povračila sredstev. Zaradi varstva upravičencev je določeno, da ponudniki za kulturne dobrine, plačane z bonom, ne smejo določiti višje cene od cene, ki velja za druge kupce oziroma uporabnike. Zagotovljena je tudi proračunska podlaga za financiranje ukrepa.

K 5. členu:
Ministrstvo vodi in upravlja evidenco v aplikaciji e-BON za potrebe izvajanja ukrepa, njegovega nadzora ter vrednotenja učinkov. Določeni so podatki, ki se vodijo v evidenci, in namen njihove obdelave. Za zagotavljanje transparentnosti in spremljanje učinkov ukrepa mora ministrstvo vsako leto pripraviti evalvacijo izvajanja ukrepa na podlagi anonimiziranih podatkov ter jo javno objaviti. Določa se tudi rok hrambe podatkov, ki je pet let od koriščenja bona. Minister se pooblašča za podrobnejšo ureditev načina vodenja evidence.

K 6. členu:
Člen določa pristojni organ za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi.

K 7. členu:
Člen vsebuje prehodno ureditev za prve upravičence po uveljavitvi zakona. Ker se zakon začne uporabljati 1. julija 2027, bi bili posamezniki, ki so 18 let dopolnili pred tem datumom, v primerjavi z mladimi, ki bodo 18 let dopolnili po začetku uporabe zakona, v neenakem položaju glede razpoložljivega časa za koriščenje bona. Zato se za upravičence, ki so do vključno 1. julija 2027 dopolnili 18 let starosti, rok za unovčenje bona ustrezno podaljša.

K 8. členu:
Člen določa rok za izdajo podzakonskih predpisov, in sicer mora minister pravilnike iz tretjega odstavka 3. člena, drugega odstavka 4. člena in petega odstavka 5. člena izdati najpozneje v šestih mesecih po uveljavitvi zakona.

K 9. členu:
Člen določa začetek veljavnosti in začetek uporabe zakona, ki je odložena do 1. julija 2027.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

V. PREDLOG ZA OBRAVNAVO PREDLOGA ZAKONA PO NUJNEM ALI SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlog zakona se ne obravnava po nujnem oziroma skrajšanem postopku

VI. PRILOGE

Priloge niso priložene.